

دار الفنون

ادبیات فارسی و عربی و منطق و فلسفه

فلسفه ، اجتماعیات ، تاریخ ، جغرافیا ، ادبیات

ایکی آبدہ بر نشر اولنور

مندرجات :

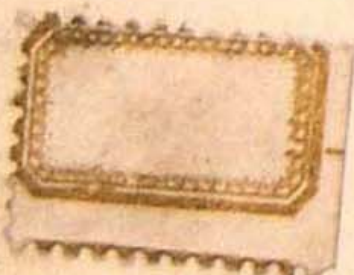
- قنالی زاده علی چلبی [فرید]
 قیچاق تورکجه سنه دائر [نجیب عاصم]
 « صدراب » لحدی [وحید]
 بشر و طبیعت [فائق صبری]
 عبرانی لسانک انکشافنه عربجه نک معاونتی [اورام غلانی]

ترجمہ فسمی

- قیمت حکملری ، شائیت حکملری [امیل دورقایم] [نجم الدین صادق]
 تاریخده اصول [غابریل مونو] [کاظم شناسی]

استانبول — مطبعه عامره

۱۳۳۲

قدر گوشه ك قالمشدر . ماجارستانه التجا ایدن بو قومانلرده اسکی توره لرینی، شامانیکلرینی، محافظه ایدیورلردی . ماجار قرالی مشهور « بهلا » بونلره طونه ایله تاپس آره سنده یر تخصیص ایتمش ، عیسوی دینته کیرملریچون چالشمشدر . واقعا خریستیانلق ماجارلر آره سنه اوتنجی عصرده انتشار ایتمش ایدیسه ده قومانلرک هنوز محافظه ایلدکری آتالر توره سی قرال بشنجی ولادستیلارک دامارلرنده اویویان ارثی عنعنه لری اویاندیرمش اولملی که تاریخ کندیسنه « قومان » لقبی ویرمشدر .

ملی ماجار قرالانی خاندانی اولان « آرپاد » لر سوندکن صوکره یرینه کلن آنژو Anjou لر ، بالخاصه برنجی لودویخک قان ودمیرایله تضییقی وهله پاپا دوردنجی نیقولائوس زماندن بری واتیقان کرسیسنگ اعلان ایلدیکی جهاد وکوندردیکی میسیونرلر تأثیریه ۱۳۳۰ ده تماماً نصرانیلشهرک ماجارلره قاریشمشدر .

قرون وسطاده دمیر ایله قانک قوه اقناعیه سی شبهه سز که پک بویو کدر ؛ فقط بو خصوصده میسیونرلرک نه درجه ده غیرت ایتمش اولدقلرینه آوروپاچه قودکس قومانیقوس Codex Comanicus نامیه معروف اولان مجله قومانیه دلالت ایتکده در . واقعا بو مجله قومانلرک عرف وعادت لرینه دائر بزه چوق برشی اوکرتمز . برقاج صحیفه لک بیلیمجه لردن ماعدا بونلرده بزلرجه اهمیتته شایان برشی یوقدر . خریستیانلغه متعلق الهی ، دعا وسائرده دن عبارت اولان بو مجله ۱۳۰۳ میلاد تاریخنده یازلمشدر . ایشته اودورده قومان دیلنه دائر معلومات آلمق ایچون بو مجموعه مهم بر وثیقه در . صرف لسانی بر تتبع محصولی اولمق اوزره مجله دن برقاج پارچه آلدق .

بزم ادبی لسانمز اولان استانبول شیوه سی تورکمن وقایحاق لهجه لرینک قاریشماسندن حاصل اولمشدر . بونک اک آچیق دلیلی ایسه شو بیلیمجه لرده کوریلیور :

ترجمه سی	اصلی
آچه نروده قیشلامش ؟	آچه قاید قیشله میش ؟
معلوم	قانی یرده قیشلامیش
قانی نیچون یوقمش ؟	قانی نه چیک یوخامیش ؟
معلوم	هپ اورتاده قیشلامش .
اوقارین یاغی در = ایچ یاغی	اول قارین یاوی در .

یازده یاولو توقماق یاتیر. قیرده (یازی = یایلاده) یاغلی توقماق یاتیور.

اول کیرپی در.

★ ★

یازده یانکی کلین یوغونه در قیرده یکی کلین قیرتیور

اول خامیش باشی در. اوقامش باشی در.

موسیو بانغ بوبیلیمجه یی «برشعردر» دیه توصیف ایدیور. «یوغونه» کلمه سی اویغورجه «یوگونماک» دندر. هبة الحقایقک ایکنجی قسمنده کی «یوکنماک» کلمه سنه باقیله.

★ ★

ایجر، یر، اینته کیرر. معلوم

اول بیچا قدر.

★ ★

یازی، یازی یازم ییتی ییتی بیتیدیم

بش آغاچه یازدم بش آغاچه بیتیدیم

جیوه ایله یوغوردم قونه ۱] سووم یوغوردم

پکجه، پکجه صاردم پکین ۲] پکین جیرمادم ۳]

اول قینادر.

آق کوی ۴] نینک آووزوم ۵] یوق آق یوردیک آغزی یوق اویمورطه در.

اول یوموطقه در.

★ ★

۱] قونه، کونه = (کون) کوکندن پارلاق دیمکدر، بالاستعاره کوموش معناسنه در. «سوو Souv بیلدیکمز صودر. شو حسابجه کوموش صوبی دیمک اولیورکه «جیوه» یه اویغون براسمدر. قریم تورکجه سنده چوجقلری بیتدن قورقارمق ایچون قینالی جیوه ترتیبنه «قونه صوبی» دیورلر.

۲] پکین = قوتلی معناسنه اولان «پک» ایله «این» لاحقه سندن مرکب حال در.

۳] جیرمق، بیرمق = صارمق، طولامق.

۴] کوی، قوی = یورد، محفظه؛ عثمانلیجه ده روزکاردن محفوظ اوقاق کورفز: قوی. قیرغیزجه ده قادینلره مخصوص اورتیلی آراه.

۵] آغیز.

اونکلی ۱] صوللی آیرغان
 صاغلی صوللی آیریلان
 اوتوز تومن ۲] اون آیدم ۳]
 ۳۰۰,۰۰۰ اون یایدم
 اول آی قویاشدر
 اول آی کونشدر.
 بيلمجه لرك وزنی ۴+۳ در .

★
 ★ ★

شمدي برده آشاغیکی نظمیره باقهلم . یونلر ۱۳۰۰ تاریخلرنده ، شهه سز میسیونرلر طرفندن ویا اونلرک دالالتلریله تنظیم ایدلمش اولدقلری جهته بيلمجه لر درجه سینه وارده ماز، یالکز او عصرک لسانندن بر نمونه اولمق اعتباریله اهمیتی انکار ایدیله مز .
 آشاغیکی یدی بنددن عبارت اولان بر تهلیل Hymne مریم آنا نامنه در . موسیو و . بانگک موسیو آندره آسیک اثرینه یازدیغی علاویه کوره بونشیده قرون وسطاده لاتینجه یازلمش بر منظومه نك ترجمه سندن عبارتدر ؛ حتی موسیو ف . ی . مونه طرفندن نشر ایدیلن ایکی جلدك بر مجموعه ده لاتینجه اولان اصلی موجود ایمش .

نشیده ۱

آوه، ۴] قیز کیم کوسنج ●] اوزه
 قیچقرب سن تنکریکه
 سوئورکه ۶] تیب ایشتدیردک
 سوزنی تنکه ۷] بیریکدیردک
 سلام ، قیزکه اشتیاق اوزره
 تکریری بی چاغیردک
 مظهر عنایت و مسموع اولدک
 کلام ایله لخمی بیریکدیردک

- ۱] اونک = صاغ طرف .
 ۲] تومن = اون بیک صایسی ؛ موغوللرده ۱۰,۰۰۰ نفرک برقطعه عسکریه . حالا ایرانده ده مستعملدر : امیر تومان .
 ۳] آیمق = یایمق ، آزمق ، یازمق
 ۴] آوه Ave لاتینجه در . سلام ، مرحبا ، صاغ اول معنالرینه کلیر .
 ۵] کوسنج : اشتیاق Kœcendj اوقومالیدر . واقعا اصلنده kuceng یازیلی ایسه ده کوسمک ایله دکل کوسنه مک ایله علاقه سی بدهیدر .
 ۶] سه وورغه ماخ بیله طولوسن plena gracia .
 ۷] تن : وجود، ات .

۲

سلام ، مریم ، روحی
بابا نوری آیدینلاتدی
(اونك) یوزی پارلاقلغندن
بزہ سلامت کتیر .

آوہ ، ماری آجانك نی
یاروتدی [۱] آتا نوری
یوزونك یاریقلغندن
یزکہ تہیر [۲] اونغ [۳] لیغنی سن

۳

سلام ، مریم ، داخلی
تکری آرادقده ہم وجودینی
موجوداتدن دہا مقدس
(و) تمیز بولدی خان سنی

آوہ ماری آیچربكك [۴]
تنکرتینتراسہ [۵] ہم بویوک [۶]
بارچالاردن آرتوق آری [۷]
سنی تابوبدر قان سیلی [۸]

۴

سلام ، باکرہ کہ گردہ گی
کون کبی پارلاقدر ، ہم صیجاق
خرستوس کووہ گی مسافر ایتدک
(و) بزلی سودردک .

آوہ قیز ، کیم ننك کردہ کی [۹]
کون دك [۱۰] (دہی) یاروقدر ہم ایصی
خرستوس کوپہونی قوندردک
بارچالارنی سہودوردک

۵

سلام یسوعك کوتوکی (آغاجی)
سندن بزہ دستك بیتدی
اکریلہ مزنی او طوغریلدر
قوتسزلرمزنی (او) قالدیرر .

آوہ ، یسوونك چوبوغی
تایاق ییزکہ سندن بیتدی
اکریمزنی اول کوندوریر [۱۱]
کوچسزرمزنی کوتورور [۱۲]

[۱] یاروتیق = پارلاتیق . [۲] تہیرمک = دکیرمک . [۳] اونغ ، اونك ، اوک ؛ طوغری ؛
صاغ ؛ شفا . عثمانلیجہدہ اوکق ؛ اوکارمق . اونغلیغ = سلامت [۴] ایچ ، داخل [۵] تینتاک =
آرامق [۶] بوی = اویغورجہ بوت «وجود» دیمکدر . بو دون (ملت) ، بوتون (ہپ) ،
بوی (برقطہ ، اوافق قبیلہ) ؛ بوی ، قامت ، بوت (وجود ، باجاغک یوقاریسی) ، بوس (حجم)
بوتمک = بیتمک ، نشو ونما بولمق . [۷] مصفی ، تمیز ، مقدس . [۸] سیلمکدن . تمیزسیلنمش .
[۹] کردہک = کوچک اوطہ ، حجیرہ ، اجلاس . [۱۰] دہک ، تک = کبی . [۱۱] کوندورمک
طوغرولتمق . عثمانلیجہدہ : سانجاق کوندری : سانجاق دیرہ کی [۱۲] کونارمک = قالدیرمق ،
اعلا ؛ خان کوتارمک .

۶

سلام ، سسك ارغوننه
كوزلا لكك لبنانى يكييدر (غالب در)
كيم بزم ايچون (بوزاغى كې)
اولديريله نك آناسى سيك

آوه ، اونون اورغانونى
كوركك ينكييدر ليبانى
كيم بزم ايچون اولتورلدى
بوزاوله ، آنك آناسى

۷

سلام ، خرستوسك آناسنه
اوغلك قربان اولديسه (ده)
قربان عمومأ اوزماندن برى قالقدى
قانون كمالنى بولدى

آوه ، خرستوس آناسنه
اوغلك قوربان بولدو اسه
قوربان بارچار آندن قالدى
تورە نك كوكەلى يتدى

۱

دوشونورسەم بهاسز قانى
كيم خرستوس دوكدى قوللارنى سوهرك
كوز ياشلر يمي طوتامام
كيم بونجا ايلكى اونوده بيلير
كه اوتاتلى پكار صوينى ايچهر ك
طويدردى جاني

ساغنىسامن [۱] باهاسيز قانىنى
كيم خريستوزتوكتو سوئوب قولونى
تيالمان [۲] ياشيمنى
كيم اونوتغاي مونچاييكيلىكنى
كيم ايچپ تاتلى چوقراق [۳] سوئونى
تويدردى جانينى

۲

يسوع ، تاتلى م ، هيچ قصورسزسك
نيچون اذا ايدرسك هيچ قصورسيز اولديغك حالده
اوزكك نازك تنه .
بن بر قالتابانم ، سن كوك خانى سك
بن قصورلى ، سن غيبسز ايكن
ايلتيرسك خاچيمى .

يهوز تاتلى آچ يامانسيز اگهچ
نه قينيارسن آچ يازيقسيزا گهچ
اوزنه زيك بويوگنى
من قاراقچى سن كوك هانى اگهچ
من يامانلى سن آيپسز اگهچ
التيرسن هاچيمنى .

۳

اچ بولماچى نەدگە نك بردىنك
مونچا اولو باهانك تولەدىنك
آجومارت هانغىنام .
آنچاتاي كوپ سوئومكدن اسىردىنك
كىم ھاجقا مىنمگە اويلمايدىنك
آتاتلى بگىم

ھىچ اولان ، نىچون بادھوا وىردك
نىچون بويلە جريمەيە كىردك
اى بنم جومرد خانجىم
مىختدن پك چوقدرجە مست اولدك
چارماغە چىقمەدن چكىنمكد
اى بنم طاتلى بگىم .

۴

مىندىنك ھاجقا كىم يىزدە مىنەلى
سوئودىنك يىزنى كىم سنى سوئەلى
دنىەنى اونوتوپ .
قانىك توكتوتىنك كىم يىز يوونالى
أمكك تارتىنك كىم يىزلر آرىنالى
يازىقلارنى ۱] قوپوپ

سن خاچە چىقدك كە بىزدە چىقەلم .
بىزى سودك كە سنى سوەلم
دنىانى اونودوب .
قانىكى دوكدك كە يىقانهلم
زىخت چكدك كە بىز آرىنەلم
كناھلردن آرىلەرق .

۵

يوروپ يوغروپ آرمين يىمگە
اوچاقتاگى اولبك منگو تويگە
بولوسن كىم بارالى
آمن

ياردىم ايت كە يورلىقسىزىن يورويەرك
يتىشەلم جىنك زىنكىن وابدى ضيافتە
بىزكە يوردومك اىستىنلردىز .
آمين

دىكر بر پارچە

۱

آوہ ، يازىقسىزلىغىنكى ۱]
آرچولاب تىكرى كوچردى ۲]
آسىز ۳] بويونك منككوككە
اولتورتدى ۴] اوز اوز اونگىندە

سلام معصومىتكە
تكرى آرزولەرق كوچوردى
عزيز وجودىكى ابدىتە
[بالخاصە سنى] صاغفە اوتورتدى .

(۱) يازىق، كىناھ ، (۲) كوچورمك ، انتقال ايتدىرمك ، (۳) عربچە عىرىزك اوزمانكى
تلفظى (۴) اولتورماق = اوتورماق دن اوتورتىق ،

۲

آوه، کیم بولش سن آ آر ۱]
آنا کیم تنکریکدن دووار
سوزله ی ۲] آلا ی یزکه تیدی
تک گینوب ۳] تنکری سوزی

سلام، سن کیم اولمشسک اوکا
آنا، کیم تنکریکدن دوغاز
سوزکبی بزه دگدی
کلام اه وجوده کیره رک

۳

آوه، سن داولرینک داوی
سندن کیشی کسمش سیندی
تاوغه تاش کیم ینب اوستو
کوکلرنی بارچاتولتوردی

سلام، سن داغلرک داغی (سن)
سندن انسان کسمکسزین قوپدی
داغه طاش کیم چیقوب ایرشدی
کوکلری تمام دولدیردی .

۴

آوه، سنا آقیز ساغینغان
بک تنکیرینی هم تیله کن
منکویلارنی کیم آرتمز
منککولوکه نه توکنمز

سلام، سکا (ای)، باکره، دوشونوب
بک تنکریکی هم دیله یوب
ابدی سنه لره که بی نه یاهدر
(و) الی الابد نهایت بولماز

۵

آوه، یهسونینک آناسنا
آه آنانینک اوغلنه
آلقیش بزه اولکیم برسون
اوکون آناسنی یالبارسین

سلام، یسوعک آناسی
سلام ای آنانک اوغلی
بزه آلقیش ویرسون (دیه)
مدوح آناسی یالوارسین

یوقاریده دنیلدیکی اوزره قومانلر آراسنه صوقیلان میسیونرلر مسیح دینی یایمق
ایچون پک چوق چالشمشلردر . بونلر قونلرک دیلنی اوکرنکلری کبی بودیلده بر ادبیات
تملی بیله قورمشلردر .

کوردیکمز منظومه لری عجا قومان شاعرلریمی نظم ایتمش، یوقسه میسیونرلرمی ؟

۱] آ آر = آنکاردن ؛ اوکا نصل که سکا؛ ساآ اولمشدر . ۲] سوزله ی : اسکی عثمانلجه
سنگلین، بجلین ده کی تشیه لاحقه سنک مخفی اولان له ی ۳] کینمک : وجوده کیرمک .

شمدی زمانم زده بیه کتب مقدسه بی انجیل جمعیتلری اعضاسی باشقه دیلله کندیلهی ترجمه
ایدیور، بوله بیلدکلی یرلیره تصصیح ایتدیرییورلر. بویازمه مجموعه ده کی اثرلرده اووقتی
میسوونلرک اولدیغی محتملدر. شوطنمزی تأیید ایده جک سبیلردن اولایکنجی نشیده نک
بوکون اصلی معلوم لاتینجه دن ترجمه ایدلمش اولماسی ؛ ثانیاً :

کیم بزم ایچون اولتورلدی

بوزاولهی آنک آناسی

بیتمده اولدیغی کبی لسانه عادتاً بر اوروپا شیوه سی ویرلمه سی . بو بیتی آکلامق ایچون
بهمه حال اوروپا لیجه دوشونمک ایستر. برتورک بوندن : بزم ایچون بوزاغی کبی اولدیریه نک
آناسی « معناسنی کوچ ادراک ایدر. ثالثاً بومنظومه نک برده نوطه سی وارددر. آکلاشیلان
آرغنون ایله اوقونمق ایچون بسته لشمدر . بو نوطه یاییزانس ویا ایتالیان اصولنده برشی
اوله جقدر ؛ اربابی طرفدن تدقیق ایدیلیرسه تورک موسیقی تاریخنده بر صحیفه تنویر ایدلمش
ایدیلر دیه عیناً بومقاله یه علاوه ایدلدی .

قودکس قومانیقوس ک دیلی ساده ، تمیز تورکجه دکلددر. ایچنده برخیلی فارسی ، عربی
کلمه لر وارددر ، ذاتاً لهجه ده آذری بی آ کدیرییور . بوده دربند طریقیله قیجاق
وآذربایجان آراسنده بر مواصله بولندیغنه دلالت ایلر .

منظومه لرده ملی وزن قوللانلشددر ، اولدقجه ده آهنگه دقت ایدلمشدر. برنجی منظومه ده
برنوع مستزاد شکلی ده کوریلیر .

دارالفنون ادبیات فاکولته سی

تورک تاریخی مدرسی

یحیی عاصم

